

Natuur en milieu scoren nog steeds hoog op de lijstjes maatschappelijke thema's. En er zijn ook veel mensen die zich daar vrijwillig voor inzetten. Maar hoe lang nog? Vinden mensen het nog steeds aantrekkelijk genoeg om dat te doen? En hoe vind je nieuwe mensen voor dit werk? Het programma 'De kracht van de groene vrijwilliger' krijgt steeds meer zicht op de motivaties van mensen om mee te doen en hoe je nieuwe vrijwilligers kunt werven.

— Geert van Duinhoven (redactie)

Op zoek naar de groene vrijwilliger

> Hoe maak je het groene vrijwilligerswerk toekomstbestendig? Hoe zorg je ervoor dat het bestand aan vrijwilligers niet te veel vergrijsd en dat ook jongeren zich willen inzetten voor natuur en milieu? Met deze vragen in het achterhoofd ondertekenden LandschappenNL, SoortenNL, IVN, ministerie van LNV, BoerenNatuur en het IPO in 2017 het Manifest 'De kracht van de groene vrijwilliger'. Gezamenlijk willen zij met het manifest en een bijbehorend programma 'een impuls geven aan de ondersteuning en facilitering van het groene vrijwilligerswerk. Uiteindelijk willen we dat alle mensen – ongeacht levensfase, opleidingsniveau, culturele achtergrond, wonend buiten of (vooral ook) binnen de stad – de mogelijkheid hebben om invulling te geven aan hun betrokkenheid bij natuur en landschap door mee te doen als groene vrijwilliger.'

Gemiddeld 62 jaar

Het eerste jaar van het programma zit er op en tijdens een bijeenkomst op 7 juni zijn de resultaten van een aantal onderzoeken gepresenteerd over de huidige en toekomstige vrijwilliger. Zo hebben onderzoekers van de Radboud Universiteit via een enquête proberen te achterhalen wie de groene vrijwilligers zijn en wat hun motivatie is om in het groen aan de slag te gaan. Wat ieder-

een eigenlijk al wel dacht (of vreesde), kwam ook haarscherp uit: de gemiddelde leeftijd is 62 jaar en bijna de helft is ouder dan 65 jaar. Dat geeft te denken want deze mensen houden er natuurlijk een keer mee op. En wat dan? Jonge aanwas is er nauwelijks. Uit het onderzoek blijkt dat niet alleen de organisaties, maar ook de huidige vrijwilligers daar zorgen over maken.

Dus is het handig om te weten waarom mensen eigenlijk kiezen voor dit soort vrijwilligerswerk want dat geeft wellicht aanknopingspunten om mensen te gaan werven. Het blijkt dat de belangrijkste motivatie voor mensen is het bijdragen leveren aan natuurbescherming en beheer en de verbondenheid met de natuur. En mensen willen samen iets ondernemen, graag in de natuur, lekker buiten zijn. Voor jongeren ligt dat net iets anders dan bij ouderen: jongeren worden meer gedreven door leren en buiten zijn, terwijl ouderen meer motivatie halen uit het samenwerken met anderen en hun band met het gebied.

Carrièreperspectief

Mooi dat we nu weten, maar de volgende vraag is dan: hoe bereik je de nieuwe groene vrijwilliger? Onderzoeksbureau Motivaction is daarom via online enquêtes gewoon gaan zoeken naar die potentiële vrijwilliger en komt er allereerst

op uit dat ongeveer 15 procent van de Nederlanders bereid lijkt te zijn om nu of in de toekomst groen vrijwilligerswerk te gaan doen. Dat zijn er echt veel! Motivaction is vervolgens verder gaan vragen: waarom wil je in het groen werken, hoe moeten we je benaderen, wat wil je doen, waar wil je iets doen, met wie, wat vind je belangrijk aan een ondersteunende organisatie?

Via het beroemde leefstijlenonderzoek van Motivaction komt het bureau tot drie groepen mensen waar het meeste potentieel in zit als het gaat om nieuwe groen vrijwilligers. Het zijn de postmoderne jongeren (18-34 jaar), de moderne jongeren en de (post)moderne volwassenen (35-55 jaar). Deze groepen mensen hebben elk hun eigen motivaties om in het groen te gaan werken en het idee is dan ook dat je heel gericht daarop inhaakt. De eerste groep denkt bijvoorbeeld het eigen carrièreperspectief te kunnen vergroten door het vrijwilligerswerk, wil kennis doorgeven aan anderen, in de eigen omgeving werken en weet nu vaak nauwelijks tot wie ze zich moeten richten als ze in het groen willen gaan werken.

De postmoderne groep jongeren is over het algemeen wat meer gemotiveerd om vanuit de grote thema's (wereldvoedsel, klimaat, milieu) aan de slag te gaan. Persoonlijke ontwikkeling is belangrijk. Deze groep wil ook nog wel eens

graag meedenken over beleid en bestuur van de natuurorganisaties. De groep volwassen vindt het belangrijk dat alles goed is geregeld rondom het werk en vindt het eerlijk gezegd vooral lekker om er even tussenuit te zijn, de zinnen verzetten en het drukke gezin even laten voor wat het is.

Hippe app

Het aardige van deze resultaten is dat het de aanwezigen liet zien dat het waarschijnlijk niet meer mogelijk is om op de oude voet verder te gaan. Er moet dus echt iets gebeuren om ook de komende jaren gebruik te kunnen maken van de vele vrijwilligers. En er zijn al heel veel voorbeelden waar de traditionele manier van werven en werken succesvol verlaten is. Er komen voorbeelden ter tafel waar het leggen van combinaties aan verschillende soorten vrijwilligerswerk (bijvoorbeeld vluchtelingen en natuur) nieuwe groepen mensen enthousiasmeert voor werken in het groen. Of

een project waar ouders van basisschoolkinderen worden opgeleid tot hulpouder in de natuur maar vervolgens ook meewerken aan allerlei andere educatie-activiteiten in de natuur. Of het Zeeuws project waar mensen in hun eigen buurt een boomgaard kunnen aanplanten en onderhouden en zo enthousiast worden voor dit type werk, vaak met allerlei vervolgvacatures.

Het kan dus allemaal wel, maar dan moeten de natuurorganisaties misschien anders gaan werken, andere financieringsbronnen aanboren en naar heel andere groepen in de samenleving gaan kijken. Een mooi voorbeeld is het project waarbij jongeren libellen gingen inventariseren. Hun eigen motivatie was niet dat ze de libellen zo belangrijk vonden, maar omdat het een uitdaging werd om op kaart alle uurhokken ingekleurd te krijgen. Als daar dan bovendien een hippe app bij hoort, zijn die jongeren zo moeilijk nog niet.

Je moet er als organisatie alleen niet meer van uit gaan dat de vrijwilligers zichzelf wel komen melden en de komende vijftien jaar elke zaterdag gaan knotten. Dicht bij huis vinden mensen belangrijk, incidenteel, en als het even kan graag aangesloten bij grote landelijke campagnes als NL Doet, Schone Rivieren of Nederland Zoemt. Daar willen mensen zich blijkbaar graag voor inzetten.

Het programma 'De kracht van de groene vrijwilliger' zal de komende tijd de suggesties en ideeën over nieuwe organisatie- en werkvormen voor de groene vrijwilligers gaan uitwerken en later weer voorleggen aan alle betrokkenen bij provincies, natuurbeheerders, soortenorganisaties en uiteindelijk dus ook bij die vele potentiële groene vrijwilligers.<

r.meijers@landschappen.nl

foto Hans van den Bos, Bosbeeld